

**'שיר שהוא כבן אלפים ובכל יום חדש'
דף מקורות ללימוד בית מדרשי- לכיתה**

1. דברים ט"ז פסוקים ט-יב:

ט. שבעה שבעות, תספר-לך: מהחל חרמש, בקמה, תחל לספר, שבעה שבעות. י ועשית חג שבעות, לה' א-להיך--מסת נדבת ידך, אשר תתן: כאשר יברך, ה' א-להיך. יא ושמחת לפני ה' א-להיך, אתה ובנד ובתך ועבדך ואמתך, והלוי אשר בשעריך, והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך--במקום, אשר יבחר ה' א-להיך, לשכן שמו, שם. יב וזכרת, כי-עבד היית במצרים; ושמרת ועשית, את-החקים האלה. {פ} (דברים ט"ז)

2. **רמב"ן ויקרא פרק כג פסוק לו - "עצרת היא",** כי שם נעצר הכל. וצוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפניהם ולאחריהם כי כולם קדושים ובתוכם ה', ומנה ממנו תשעה וארבעים יום שבעה שבועות כימי עולם, וקדש יום שמיני כשמיני של חג, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש. ולכך יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן.

• **כיצד מתוארים ימי ספירת העומר בתורה? מה מחדש הרמב"ן ביחס לימים אלו?**

3. **תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב - "אמרו:** שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתן בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמש, עד שבא ר' עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם: ר' מאיר, ור' יהודה, ור' יוסי, ורבי שמעון, ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת. ..."

4. **בראשית רבה, פרשת חיי שרה פרשה סא** - "שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לר' עקיבה מגבת ועד אנטיפטריס וכולהון מתו בפרק אחד. למה? שהיתה עיניהם צרה אילו באילו. ובסוף העמיד שבעה...אמר להם (ר"ע לתלמידיו): בניי, הראשונים לא מתו אלא שהיתה עיניהם צרה בתורה אילו באילו. **אלא תנו דעתכם שלא תעשו כמעשיהם. עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה**".

5. **תשובות הגאונים, שערי תשובה סימן רעח** - ששאלתם למה אין מקדשים ואין כונסין בין פסח לעצרת אם מחמת איסור או לאו? הו' יודעים שלא משום איסור הוא אלא משום מנהג אבלות, שכך אמרו חכמי: שנים עשר אלפים זוגים תלמידים היו לו לר' עקיבא וכלם מתו בין פסח לעצרת על שלא נהגו זה בזה".

- **אירועים בזמן הצליחו לשנות את אופי ימי העומר מימים של שמחה - לימים של מנהגי אבלות. מה הדבר עשוי ללמד אותנו?**
- **איזו תפיסת זמן מתגלה כאן?**

6. **מסכת מכות, דף כ"ד (ע"א - ע"ב), שני סיפורים : סיפור ראשון:**

וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק] מאה ועשרים מיל, והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק (צוחק). אמרו לו : מפני מה אתה משחק? אמר להם : ואתם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו : הללו כושיים שמשתחווים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט ואנו בית הדום רגלי אלהינו (ביה"ק) שרוף באש ולא נבכה! אמר להן : לכך אני מצחק! ומה לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אתת כמה וכמה"

- **מה ניתן ללמוד מסיפור זה אודות תפיסת הזמן של רבי עקיבא? איזה יסוד הוא מבקש להנחיל לנו?**

סיפור שני:

שוב פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים. התחילו הן בוכין ור"ע מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו (במדבר א, נא) "והזר הקרב יומת" ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה! אמר להן: לכך אני מצחק! דכתיב (ישעיהו ח, ב) "ואעדה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו" וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני! אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה. באוריה כתיב (מיכה ג, יב) "לכן בגללכם ציון שדה תחרש [וגו']" בזכריה כתיב (זכריה ח, ד) "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים" עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה. עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה - בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: "עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו":

- מדוע רבי עקיבא קורע את בגדיו כאשר הוא רואה את ירושלים מפסגת הר הצופים וצוחק נוכח מראה החורבן מקרוב?
- מה מאפשר לנו סגנון הראיה של רבי עקיבא? במה מחייבת אותנו הראייה הרב שכבתית של הזמן?

7. הרב יצחק ניסים זצ"ל, מאמר "עריכת נישואין ותספורת ביום העצמאות" - המורס
מכל האמור, יום נס ושמחה שאירע בימי הספירה יש להתיר להינשא ולהסתפר בו. באשר ליום העצמאות, הנה אמנם היתה צפייתנו כי התקומה המדינית תתלווה בגאולה רוחנית, שהנהגת המדינה ואורחות חיינו יהיו מושתתים על עקרי היהדות וערכיה – ולא זכינו לכך, אולם עניין זה אין בו להעיב על שמחת התקומה 21 כשלעצמה, משום שהלקויים עשויים הם לחלוף..."

8. מכתב הרב הרצוג והרב עוזיאל זצ"ל למועצת הרבנות הראשית ח' בניסן תש"ט
– המפנה היסודי שחל בחמלת ה' עלינו להצלתנו ולפדות נפשנו עם הכרזת עצמאותנו בארץ מחייב אותנו לקיים ולקבל עלינו לדורות את יום הכרזת מדינת ישראל, הוא יום ה' באייר שבכל שנה, ליום שמחה של אתחלתא דגאולה לכלל ישראל, ולהוציא את היום שבו נעשה הנס הגדול הזה מכלל מנהגי האבלות של ימי ספירת העומר, עם מתן הוראות לתפילת הודיה ודרשות מעין המאורע בבתי הכנסת בתפילת מנחה"

- מה מסמל ביטול מנהגי אבלות ביום העצמאות וביום ירושלים (מאוחר יותר) ?

9. הרב חיים דרוקמן, "וחותם בגאולה", הגדה של פסח – לזמן הזה, עמ' 148-151

הסתכלותו המיוחדת של ר' עקיבא על ההווה. המציאות כולה עוברת בעיניו דרך "משקפת", המקרבת את האירועים הרחוקים עד שנדמה שאפשר לגעת בהם כבר עכשיו! לדידו, אם הבטיח ה' שתבוא הגאולה בעתיד – הרי שניתן לחוש בה הולכת ומתהווה! הוא אוזן בעתיד כביכול, ומבקש להודות עליו כבר עכשיו, ולכן הוא חתם "גאל ישראל" על גאולה עתידית שטרם הופיעה בפועל.

... אדם גדול אינו שת לבו לעננים אפורים העתידים להסתלק, כיון שכבר עכשיו הוא רואה בעין רוחו את השמש הזורחת בסוד העננה. רבי עקיבא רואה את הגלות, על כל מאורעותיה, כענן חולף המסתיר זמנית את אורם של ישראל, הזורח לעד. הוא רואה זאת כבר נגד עכשיו לנגד עיניו. הגאולה העתידה באה וניצבת לפניו כהווה.

מסתבר שזו כוונתו בנוסח ברכת הגאולה: "כן ה'... יגיענו למועדים ולרגלים אחרים... שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך". אין צורך לראות בברכה זו רק בקשה: כשם שגאלתנו ממצרים – אנא הושיענו בשנית. אלא תיאור עובדה: כשם שגאלתנו ממצרים – כן אתה מושיע אותנו בשנית. זוהי ברכת הודאה על הגאולה העתידה ההולכת ומתממשת בהווה.

...ר' עקיבא מתייחס לגאולת העבר ולגאולת העתיד – כדבר אחד. כשהוא אומר: "כן ה' אלוקינו יגיענו..." בלשון עתיד, ו"ברוך אתה ה' גאל ישראל" בלשון עבר, - זהו אותו ענין. גאולה אחת! שכן שורשה של הגאולה העתידה נעוץ עוד בגאולת העבר, גאולת מצרים.

ר' עקיבא ניסח את ברכת הגאולה בראשיתה של הגלות הנוראה. הוא ראה את בית המקדש בבנינו ובחורבנו, ואת ישראל היושבים על אדמתם גולים, מוכים ומושפלים. למרות כל זאת, הוא מוצא מקום להודות כבר אז על הגאולה העתידה, מתוך ביטחון וודאי שעוד נגיע אליה – "כן ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו" – כך הבטיחנו ה' אלוקינו, ולכן הדבר אינו מוטל בספק.

10. הרב יהודה אשכנזי (מניטו)

מאמר לרגל יום העצמאות העשרים ושנים של מדינת ישראל ב"תורה ועליה" 0791
תורגם מצרפתית ע"י ד"ר גבריאלה בן שמואל.

"במשך אלפיים שנות גלות רומי היינו רגילים להתייחס לתקופת העומר בעיקר כתקופת אבל הנקטעת רק על ידי יום ההילולה של יום השלושים ושלושה לספירת העומר, הוא ל"ג בעומר. אולם, מאז הקמת מדינת ישראל ב-0791, נראה כי במקביל לתחייה המחודשת של ההיסטוריה של היהודים בארצם, הלוח העברי חווה אף הוא תחייה משלו. הנה במהלך פחות מעשרים שנים מקום המדינה מספר ימי זיכרון נוספו ללוח זה: כ"ז בניסן, יום השואה, המוקדש לזיכרון כל קרבנות הנאצים; ד' באייר, יום הזיכרון לחללי צה"ל; ה' באייר, יום העצמאות של מדינת ישראל ולבסוף, כ"ח באייר, יום שחרור ירושלים. כל האירועים הללו נמצאים במסגרת תקופת העומר. עובדה זו דורשת התבוננות דווקא כי היא נתפסת במסגרת משמעות העומר של כלל המסורת היהודית. למעשה, ל"ג בעומר מצטרפים עתה שני ימי חג חדשים, בעוד שלימי האבל מצטרפים שני ימי אבל נוספים המחזקים את הטון האפל הכללי של תקופת העומר הנחשבת לתקופה מסוכנת. נראה שלעינינו הופכת תקופה זו לחלק מהפולחן הדתי של חזון אחרית הימים במובן הרחב של המושג. ... האווירה של תקופת העומר אמביוולנטית וכוללת בתוכה הן תחושה אקזיסטנציאלית של התקדמות לקראת יעד מצופה, והן חווית כישלון של מה שעדין לא הושלם. מכאן מובן מדוע המסורת היהודית בחרה מוקדם מאד בתולדותיה למקם בפולחן העומר את תחילת הגלות המסתיימת למעשה רק בימינו, גלות שהחלה עם חורבן מדינת היהודים בממלכת יהודה על ידי הרומאים לפני אלפיים שנה. מאז קיבלה תקופת העומר מימד של אבלות שציינה באופן מיוחד את השמדת צבאו של בר כוכבא, שהיה מורכב בעיקר, כידוע, מתלמידיו של רבי עקיבא - אסון שייצג את אבדן ההזדמנות האחרונה לעצמאות לאומית עבור היהודים בתקופת האימפריאליזם הרומי. כך, גלות היהודים לאחר חורבן ממלכת יהודה השנייה נתפסה כעומר ארוך שנמשך אלפיים שנה, בין זיכרון יציאת מצרים ותקווה לזהות לאומית שתשוב ותתאמת בארץ ישראל."

- כיצד השתנתה המהות של ימי ספירת העומר בדורינו?
- אילו שינויים מעשיים התרחשו בהם מתוך כך?
- האם יש לדעתכם צורך בשינויים נוספים?

נשמח אם תוכל לפנות זמן קצר לענות על משוב לחומרי הלמידה של יסודות כאן

